

Tervishoiusektoris on peamised psühhosotsiaalsed ohutegurid ajasurve ja suur töökoormus

*Kristel Plangi
arenduse peaspetsialist*

Vanemtööinspektorite Komitee (SLIC) ühes Euroopa Liidu liikmesriikide esindajatega korraldas 2012. aastal psühhosotsiaalsete ohutegurite kontrollkampaania, mis Eestis keskendus tervishoiusektorile, sealhulgas sotsiaalhoolduse avaliku sektori asutustele, pidades eriti silmas õdesid ja hooldajaid. Kampaania raames toimunud sihtkontrolli tulemused näitasid, et tervishoiusektoris on peamisteks psühhosotsiaalseteks ohuteguriteks ajasurve ja suur töökoormus.

Eelmainitud ohuteguritega koosmõjus toimib töö eest saadav väike palk, mis omakorda võimendab negatiivseid emotsioone. Seesuguseid näitajaid võis aga juba ennustada enne sihtkontrolli läbiviimist ning neist probleemidest räägiti põhjalikult ka tervishoiutöötajate streigi ajal.

Haiglates kipuvad probleemiks olema ebaviisakad patsiendid ja nende lähedased.

Foto: SXC

Samas aga ohutegurid, millest tihti ei räägita, kuid mis võivad oluliselt mõjutada vaimset tervist, on näiteks kokkupuude surmaga ja kurbade sõnumite edastamine, muutustest teavitamine, suur vastutus (mõningal juhul vastutatakse teise inimese elu eest), turvatunde puudumine näiteks ettearvamatu alkoholi või narkojoobes patsiendi tõttu, kes pahatihti on agressiivne ja ohtlik nii endale kui teistele.

Paljud töötajad töid välja ka selle, et töötempot ja puhkepause ei saa ise reguleerida, mis kahjuks on siiski meditsiinis vältimatu. Kindlasti annab nii tempot kui pause toimivate töökorraldusreeglitega aga muuta töötajasõbralikumaks.

Kõige kurvem oli, et tervishoiutöötajate üheks suureks psühhosotsiaalseks riskiteguriks on patsientide ja nende omaste ebaviisakas käitumine. Kas tõesti on meil raske hooldajat või arsti töö eest tänada, visiidil olles viisakalt käituda ning austada tema tööd? Samuti mainiti massiliselt, et puudub tunnustus kolleegidelt ja ülemustelt.

Riskianalüüsid pööravad tähelepanu psühhosotsiaalsetele ohutudele

Positiivne aspekt, mis sihtkontrolli käigus tehtud külastustest selgus, oli see, et ainult ühes kontrollitud ettevõttes oli läbi viimata riskide hindamine, kõikides teistes asutustes oli psühhosotsiaalsete ohuteguritega kas vähemal või rohkemal määral tegeletud. Riskihindamine on enamikes kohtades läbi viidud oma jõududega, kuid leidis ka mitmeid tervishoiuasutusi, kes otsid teenust sisse või kasutasid majaväliseid eksperte. Kõige enamlevinud viis psühhosotsiaalsete ohutegurite kaardistamiseks on rahulolu-uuringute läbiviimine organisatsioonis, samuti arenguvestlused

ning üks ettevõtte kasutas Tööinspektsiooni väljatöötatud tööstressi kaardistajat.

Meeldiv on tõdeda, et peaaegu kõigis asutustes oldi rahul töökeskkonnaga või olid seal ees ootamas ümberehitused või remonditööd. Samuti toodi välja, et töötajatele on korraldatud mitmeid koolitusi stressiga toimetulekust ning erinevaid psühholoogia ja suhtlemise koolitusi. Paljudes asutustes oli töötajatel võimalik saada psühholoogilist abi ja nõustamist ning kasutada muid tervist edendavaid soodustusi.

Sihtkontrolli tulemusi analüüsid selgus ka, et Harjumaal ja Tallinnas on töötajad rahulolematumad ning rohkem psühhosotsiaalsetest ohuteguritest ohustatud kui mujal. Võimalik on muidugi seegi, et antud piirkonnas on nad julgemad probleeme välja ütleva. Samuti on pealinnal ümbruse töötajatele suureks probleemiks keeleoskus, mis on tihti konfliktide algallikaks.

Ennetuses on oluline suhtlus tööandja ja töötajate vahel

Rääkides laiemalt psühhosotsiaalsetele ohuteguritele tähelepanu pööramisest, tõid tööandjad välja, et kampaania näitas kitsaskohti, mida tuleks tulevikus enam silmas pidada ja võimalusel muuta. Samuti paranes nii tööandjate kui töötajate teadlikkus psühhosotsiaalsetest ohuteguritest,

mis annab tulevikus aluse paremaks riskihindamiseks.

Kuid psühhosotsiaalsete ohuteguritega tegelemine ei ole ühekordne protsess, nendega tuleb tegeleda järjepidevalt täna, homme ja edaspidigi. Tööandjad võiksid rohkem arvestada töötajate arvamuste ja ettepanekutega, mis puudutavad töökorraldust või töökeskkonda. Ning kindlasti peaks üksteise suhtes üles näitama rohkem hoolivust ja austust.

Psühhosotsiaalsete ohutegurite sihtkontrollide käigus külastati 37 tervishoiuasutust, mille hulka kuulusid haiglate erinevad osakonnad (nt sünnitus-, laste-, onkoloogiaosakond jne), hooldekodud, hambaravi polikliinikud ja sotsiaalhoolduskeskused. Inspektorid jälgisid kontrollides, kas ettevõtetes on tegeletud psühhosotsiaalsete riskidega, millised on peamised ohutegurid, mis selles valdkonnas peavalu valmistavad, ning kas on ka midagi ette võetud, et ohte vähendada või ennetada.

Kampaania raames viis Tööinspektsioon 2012. aasta märtsis läbi ka neli teabepäeva suuremates haiglates üle Eesti, kus osalesid õed ja hooldustöötajad tervishoiu- ja hooldusasutustest. Teabepäevade eesmärgiks oli teavitada haiglatööga seonduvatest psühhosotsiaalsetest probleemidest ning neid ennetavatest, leevendavatest ja parandavatest meetmetest.